

ԲԱՐԱ 30

ՄԷՃՄՈՒՄԻ ԱՆՊԱՐ

ԲԱՐԱ 30

DIRECTION DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAZ
65 Grand'rue de Péra, Taxim, 65

ԱՊՐԵՆԻ ԶԻՅԱՆԻՍԻՍԻՍ
Իսթանբուլ իշխն Դրուս 60 35
Թաթար իշխն 85 45
Մեմլուկ իշխն 20 10

ԱՊՐԵՆԻ ԶԻՅԱՆԻՍԻՍԻՍ
ԿԻՆԵՄԱՏՈՂԱՓԻԼՈՒՄ
Իսթանբուլ իշխն Դրուս 60 35
Թաթար իշխն 85 45
Մեմլուկ իշխն 20 10

مجمع اخبار
تقسيم جادهمى وصوره

ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՄԸ "ՀԱՄԱԲԱՎԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ"

Գ.

Եպիսկոպոսութեան իրենց այս Երկրորդ թղթոյն մէջ ջանք չեն խնայեր Ընդհ. Ժողովն վարկարեկ ընելու, ցոյց տալ ջանալով անոր ընտրութեան անպարտաւորութիւնը, գործելու օրինաւորութիւնը եւ իւր օրինական սահմաններէն դուրս ելլելուն յանգրգնութիւնը: Անաչառ քննադատ մ'ըլլալու համար չենք կրնար Ընդհ. Ժողովոյ ալ ըրած թերութիւններն անտեսել, բայց այդ սխալներն չենք զօրեւ Սինոդոսն արդարացին իւր տուած վճիռով, իբր թէ հաստատուն օրէնք մը գոյութիւն չունենար մեզ համար, եւ իրենք ազատ ըլլային ըստ կամ գործելու, չեայ իսկ հիմնական կանոններու դէմ, որոնք այսօր հակառակ իրենց պնդումին, յաշտ Տէրութեան գործութիւն ունին ցորչալի կնքուած էր 1888ի հայտութիւնը եւ շնչած է Տէրութիւնը «Բնութեամբ» կոնգրէսը, 1288 Նիսան 28 թուակեր հրամանագրով:

Բայց այսպիսի իսկ եթէ վերինք չի համար, մենք գոնէ օրինաւոր չենք գտնար Արեւելոյ Երկրորդ թղթոյն մէջ, որուն հետ բանակցելէն, անոր իշխանութիւնն ճանաչելէն, անոր հետ յարաբերութեան մասնելէն վերջ՝ ելլել զայն ապօրէն, օրինաւորաց, գոյութեան իրաւունք չունեցող, Եկեղեցիին անընդունելի, Կաթողիկէ ուրիշ ու է հասարակութեան մէջ նման չտեսնուած, եւ վերջապէս անկրօն, անասունած, հերետիկոս կոչել՝ քիչ մը չափազանց յանգրգնութիւն է, վասն զի ո՞վ Արհիպատիւներ, գիտցէք թէ՛ քիչ մը չափ մնացած էք Ձեր վճիռն արձակելու մէջ, քանի որ եթէ ան ու է իշխանութիւն մը չէր արտօնուած, ինչո՞ւ Դուք, Ձեր անհատական եւ Սինոդոսին հաւաքական քրեակոծ ստորնացուցիք, ցորչալի գիտէիք անոր գոյութեան իրաւունք չունենալն:

Օրէնքն այսինչ կամ այնինչ օրով իբր օրէնք չի գործեր, այլ ամէն Ժամանակ, ամենուրեք օրով նոյնն է, նոյն իշխանութիւնն ունի, նոյն ճոխութիւնը կը բովանդակէ, հետեւաբար Ձեր այդ հայեացքն թերեւեալ մ'օրով չի կրնար օրինաւոր ըլլալ, քանի որ անոր չեղած միջոցին այլապէս էր Ձեր նկատումն Ընդհ. Ժողովոյ մասին: Ձենք գիտեր թէ՛ Դուք եւս որ քան արդարանալի կրնաք նկատուիլ Ձեր հայեացքն փոխելով: Քաջութիւնն աւելի ճիշտ անկեղծութիւնը կը պահանջէր, որ Դուք, Ձեր այդ հայեացքն նախապէս պաշտպանէիք, ոչ թէ նախապէս «այո» եւ վերջէն «ոչ»: Աւետարանն ալ նոյնը չի պատուիր, ձեռք եղիցի ձեր այսինչ «այո», եւ ոչինչ՝ ոչ: Այսօր այն է վաղը ոչ չըսեր, այլ այն է կամ ոչնչ այսօր, իսկ վաղը այսօրուան կրկնութիւնը: Ես կ'ըսեմ ու կ'ըսեմ, ո՞վ Արհիպատիւներ, քիչ մ'անկեղծ ըլլանք եւ անափրկուած ենք:

Գ. մասին Գ. կէտին մէջ (տե՛ս էջ 18) Եպիսկոպոսութեան կատարեալ երեմիայան ողբ մըն է որ կը կարդան: Թշնամիին եկած, կարծես զերթն պաշարած էր եւ իրենց համար յոյս չիկար, բայց եթէ չէր մեկ

առ Ս. Դանն Հոռոմայ, հայցելու համար անոր բարոյական եւ նիւթական աջակցութիւնը եւ յաղթելու յանձին: Մենք այս եւ այս կերպ խօսքերն կոկորդիլոսի արեւելեան ժողով միայն մտիկ կ'ընենք, որոնք թափելու քաջավարժ է Հաւաքական Թերթերը գրի առնող Թէրզեանը: Ձենք ու զեր գործին խորքը մտնել, բայց գործերն այսօր արեւու պէս պայծառ կը կենան հանրութեան առջեւ:

Եպիսկոպոսութեան կ'ըսեն թէ՛ Սինոդոսն զոտին վրայ արտաքին ազդեցութիւն չի ներգործելու համար Սինոդոսը այս անգամ Հոռոմ գումարուիլ հարկ տեսնուելէ: Ասկից առաջ, Թէրզեանի ընտրութեանէն առաջ հոս գումարուող Սինոդոսն սպառնալիք մը, անաքելու մը կրնէր արդեօք, եթէ այո՞, ուրեմն ըստ Սինոդոսի եւ բարձրագոյն վճիռն ապօրէն է Թերզեանի ընտրութիւնը, վասն զի թէ՛ Հոռոմ է թէ՛ Օսմ. պետութիւնը կ'արգելեն ու է ստիպում եւ կամ ներգործութիւն Սինոդոսի վրայ: Եթէ այսպէս բան մը եղած է, թող հրապարակաւ խոստովանին, բայց եթէ չկայ, ինչ որ չեմ յուսար, եւ չեմ կրնար նիւթաբեր իսկ, մասնաւոր նկատում մը կը վերագրուէր հոս Սինոդոսն գումարելին, ինչ որ արդեւնքն ցոյց տուաւ բացարձակապէս:

Եւ իրենք իրենց հոս այսինչն ի Հոռոմ Սինոդոսն գումարելու իրաւունք տալով կ'ըսեն. «Եւ միթէ Հոռոմ ուրիշ Սինոդոսներ չգումարուեցան», ինչքան երբ, ս'ըսուականին, եւ ինչ պարագաներու տակ: Ես գոնէ, որ մեր հասարակութեան պատմութիւնը ըստ կարողութեանս ուսած ըլլալ կը կարծի, այդպիսի բանի մը նախադրեալ չէի: Այսինքն Հոռոմ Սինոդոսն գումարուելուն: Որչափ որ գիտեմ, 1850ին, Ձմառն պաշտօնական Սինոդոս մը տեղի ունեցած է, 1869ին, հոս Հասունի նախագահութեամբ, եւ 1892ին Ազաբեանի գահերեցութեամբ: Ահաւարիկ մեր հասարակութեան պատմական եպիսկոպոսաց բարեկրթական Սինոդոսն գումարելուն թուականները, եւ եթէ իրենց իմացած Սինոդոսն, պարզ ժողովքի մը ձեւ տալով ի Հոռոմ գումարած են՝ անոր ըսելով չունինք, բայց պէտք չէ մտնել թէ մեր գիտած Սինոդոսն կամ ընտրութիւն մը կը կատարէ, կամ օրէնք մը կը չինէ եւ կամ ծանր վէճ մը կը կարգադրէ: Այս պարագաները գոնէ Հոռոմ գումարուած Եպիսկոպոսաց ժողովներու մէջ չէ կատարուած բնաւ:

Եպիսկոպոսաց սա խօսքն ուշագրաւ է. «Այս Պատրիարքը, (Թէրզեան), Ազգային Ժողովոյ ամենէն աւելի ցանկալին, նոյն իսկ նոյն ժողովէն՝ հազիւ քանի մ'ամիս տեւելէ անհատականութիւններով դրոշմուեցաւ եւ քանակալից նախատանօք վատահամարուեցաւ»: Այո՞, Ազգ. Ժողովէն աւելի, ժողովրդեան եւ ազգին ցանկալին էր ան, բաց ի ինձմէ միայն, վրայ բարեկամներու ծանօթներ, բայց եպիսկոպոսները պէտք էին վարկեան մը իսկ խորհրդակցութեան նիւթ ընել այս պարագան, որ տարբերակ ըլլալ կը թուէր: Վասն զի 10-15 տարի շարունակ «ովսան» կոչու. «կեցցէ՛» պօռու եւ երկու երեք տարի վերջ «անկցի՛» կոչուել, «իսկ

չեցցի՛» աղաղակել, իրաւ գաղտնիք մըն էր, գաղտնիք մը՝ որ իրենց համար գոնէ պարզ էր, քանի որ իրապէս հշարտուած թիւն երեւան կողմար եւ քանի որ արդարութիւնն յաղթանակ կը տանէր:

Ասոնք՝ Եպիսկոպոսութեան ինձմէ աւելի լաւ գիտեն, բայց այդ կերպ խոստովանութիւն մը, չի գտաճար իրենց, քանի որ կը վախճան Թէրզեանի օսկիներու կոյտին, որ շատ բան կարող է ընելու: Բայց ինչ որ ալ ըլլայ, իրենք գոնէ թող ապահով ըլլան թէ՛ իրենց ալ կարգը պիտի գայ Թէրզեանի այդ անխորհուրդ, անհեռատեւ եւ աւելի ճիշդ բռնաւոր հրամաններու եւ այն ատեն իրենք պիտի ըլլան ըմբոստացողն անոր դէմ, որ կենքին մէջ ընտելացնողն էր անհեռեցեւ: Եւ միշտ հրամայել ջանաց, վերջէն կը տեսնենք, եթէ Թէրզեան յամառի իր անխորհուրդ վրայ մնալ:

Եպիսկոպոսներն իրենց երեմիական ողբն վերջացնելէ առաջ, կը մեղադրեն Ընդհ. Ժողովոյ անդամները, որոնք խոստովանուց գտնուել են, որոնք կանոնագրի հին ծրագիրը չեն պահել ճշգրիտ, որոնք ծայրայեղութեան հասել են իրենց ծրագրով (նոր յօդուած կանոնագրով), որ իրաւամբ դատապարտուած է եւ այս պատճառով՝ այդ ժողովն ալ եւս կորուսած է ամբողջականութեան մէջ մտնելուն:

Ասով հանդերձ պատրաստակամութիւն կը յայտնեն հրապարակաւ թէ կանոնագրի հին ծրագիրն ազնայնցի չըլլալով եւ մեր կրօնական ու հասարակական պայմանները կանոնադրելու համար նոր կանոնագրի մը պէտքն զգալի տեսնելով, բանակցութեան մտնելու մեր հասարակութեան աւագանւոյն հետ, կանոնագրի մը կազմուելու համար, որ համապատասխանէ մեր կրօնական եւ ազգային պէտքերուն:

Այս յայտարարութիւնն իբր վրաւական իրենց եկեղեցասիրութեան եւ ազգասիրութեան՝ քիչ մը չափ մնացած ըլլալ կը թուի երգարարներու ընթացքին մէջ Սինոդոսին խեղճ ու կրակ կանոնագրի մը տրամադրութիւններով զմեզ ապրեցնելն ինքնին ցոյց կուտայ որ, իրենք հաշտ չէին նոր կանոնագրի մը պայմաններու եւ ժողովրդեան ներկայացուցիչներու ստիպման վրայ: Այսօր հազիւ կը զիջենք բանակցել հասարակութեան աւագանւոյն հետ, որուն ինչ զանաւարդէ ըլլալն մենք չենք կրցած իմանալ:

Սինոդոսի նմանօրինակ յայտարարութիւնն կրնայ արդարացի ըլլալ, կրնայ օրինաւոր նկատուիլ, բայց ընդունելով պահ մը աւագանւոյ դրութիւնն, որ բացարձակապէս անընդունելի պիտի մնայ Սահմանադրական երկրի մը մէջ, — բայց իրենց այդ յայտարարութեան ոգին ինչպէս պիտի կրնանք հաշտ բռնել Թէրզեանի համարաւոր Հովանականի ոգոյն հետ, սա տողերով պարզուած. «Ուստի կը հրամայենք որ, աշխարհական հպատակին եկեղեցական իշխանութեան եւ անոր ներկայացուցիչին, որմէ միայն կախում ունենալու է մեր մէջ ամէն ժողով ու ժողովական անձ եւ անոր թողութեան կողմէն, վարչութիւն եւ վճիռ»: Եթէ Եպիսկոպոսութեան այս հանգոյցն կրնան յաւանդել իրենց կարողութիւնն վեր կը նկատեն, լաւ է լսել քան խօսիլ:

Մէկ կողմանէ Սինոդոսը արամադիր կ'ընելայ բանակցութեան, միւս կողմէն այդ Սինոդոսին նախագահն կ'արգելէ այդպիսի արամադրութիւն մը իր Հովանականով, ասոնցմէ որոնք հաւատ ընծայենք, ըսէք խնդրեմ: Դարձեալ հասարակութեան գլխուն բիւլան մը կայ անցնելիք այս խօսքերով, բայց Դուք ալ լաւ գիտցէք, ո՞վ Արհիպատիւներ թէ՛ ազգն ալ, անոր ներկայացուցիչ ժողովն ալ, եւ վերջապէս ըստ Ձեր հակացողութեան աւագանին ալ պիտի չզիջանին, իրենք ալ իրենց կարգին այդպիսի բանակցութեան մը մտնել ցորչալի այդչափ գործերու քար գայթակաւութիւն եղող Թէրզեանն չըսալու, չհրաժարի եւ չհեռանայ այդ Պատրիարքական ասպարէզէն: «Եթէ՛ անկ քո աջ գայթակցեցուցանէ զքեզ, հան զնա եւ ընկեալ ի քեզ»: Ուրեմն Ձեզ կը մնայ, ո՞վ Արհիպատիւներ, այդ գայթակցեցնող աջ աչքը հանել եւ նետել, որովհետեւ Սինոդոսն ալ ներքնապէս եւ ազգն ալ արտաքուստ լաւ գիտէ թէ այդ Թերզեանն է քար գայթակցութեան: Եթէ չէք հաւատար խօսքին, կանչեցէք Ձեզ մօտ անորն ենք պարտող բոլոր քահանայները, որոնք Ձեզի ճշմարիտ պատկերացումն պիտի ընեն ազգին հոգեկան վիճակին: Գրեմ ինքնին արդեւնք պիտի տայ այս (Եսթ.) Թ. Կ. ՆԻԿԻՏԱՅԱՆ

ՀԱՅ-ԿԱԹՈՒՆԻ ՏԱԳՆԱԳԸ

ՊԱՏԱՍԽԱՆ

ԱՌ Ա. Յ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ ԷՅ.

Բիւզանդիոնի 13/26 Յունուար, Ուրաթ օրուան թիւին մէջ վերոյիշեալ խորագրով յօդուած մը հրատարակած էք: Այդ յօդուածին մէջ կ'ըսէք թէ շատ չընտրակալ պիտի ըլլայիք, երբ իրազեկ եւ ձեռնհասու մէկը ճշգրիտ այդ օրալը (ձեր մէջ բերած քանի մը փաստերու մասին): Մենք շատ հեռու ենք այդ ձեր ակնարկած իրազեկ անձը ըլլալէ, բայց կարող ենք գոնէ ապահովաբար վստահեցնել զձեզ թէ՛ Դուք ալ բնաւ ձեր գրածն ունէ վերահասու չըլլալով՝ մէջտեղ բերելու օգտին էք այնպիսի փաստեր, որոնք ճիշդ Թերզեանի ըրածին նման լսեցաթիւրուած են գիտամբ առաջին տողէն մինչեւ յետինը, կամ աւելի ճիշդ ըսելու համար ներշնչուած նոյն ինքն թերզեանէ, եթէ ոչ աղաղակ, գուցէ եթերեան անտեսանելի եւ անխնայ զօրութեամբ մը: Այլապէս, չենք կարող երեւակայել որ, այդպիսի կենսական հարցերու վրայ գրող յօդուածագիր մը, կատարեալ անկեղծութեամբ, ձերինն նման փաստեր մէջտեղ նետէ եւ խեղճ ու անգիտակից ժողովրդեան միտքը պղտորելու նպատակ, եթէ ակնայայտին չըլլար ձեր յօդուածին բուն նպատակը, մենք պիտի ստիպուէինք ամբաստանել զձեզ Թերզեանի փաստաբանութիւնը ստանձնած ըլլալու համար:

Չպիտի պատասխանենք ձեր բոլորովին խեղաթիւրեալ, կամ գոնէ անգիտակցաբար գրուած յօդուածին առաջին մասին: Կը յանձնարարենք ամէն անոնց որ անկեղծօրէն փոփոխող են լուսաբանուիլ

այդ մասին, փոխանակ Տիւրքուրի, Պերա-
քի և Ֆերմանի նման չլացողները բաւեր
մէջ բերելու, հաճին պարզապէս միանգամ
կարգաւ «Մէճմուար» Արապարձի մէջ վեր-
ջերս Պատմաբանին գրածները և այլ շատ
մը յօդուածներ, որոնցմէ պիտի կարենան,
թեպէտեւ համառօտ՝ բայց շատ ճշգրիտ
տեղեկութիւններ քաղել:

Դալով ձեր յօդուածին բուն իսկ նը-
պատակին, կ'արժէ այդ մասին համառօտ
խորհրդածութիւն մը ընել:

Նախ մարդոստիքեան մասին բնաւ
տարբերութիւն մը չենք գտներ ձեր և
որ և իցէ ուրիշ կրօնքի մը բրօքալան-
քիսներուն միջեւ, այս տեսակ գաղափա-
քի ծառայողներուն համար անշուշտ առա-
քինութիւն մ'է. (նպատակները բազմա-
կողմանի են) որը առ նուազն երեք ան.
գամ դիմացը ելլողները իրենց կրօնքին
հրաւիրելը, Բայց մեզի չի վերաբերիր այդ
մասին դատողութիւններ ընել. իւրաքան-
չիւր ոք ազատ է իւր ուղած արհեստը
գործելու և մենք այդ արհեստէն չենք,
հետեւաբար քննադատելու իրաւասութիւ-
նէ ալ զրկուած ենք:

Սակայն հոս շատ աւելի կենսական
հարց մը կայ, որուն վրայ ձեր մասնաւոր
ուշադրութիւնը հրաւիրելու պարտաւո-
նութիւնը կ'ըզանք:

Պէտք է գիտնալ թէ Հայ-Կաթոլիկ
հասարակութիւնը մօտաւորապէս 150,000
հոգիներ Ժողովուրդ մ'է թուրքիոյ մէջ:
Այս հասարակութեան մէկ մասը ըստ բու-
ւականի զարգացեալ դասակարգ մ'է և
զիտակից իր ինքնութեան, բայց դժբախ-
դաբար տակաւին այս մասը փոքրամաս-
նութիւն է և մնացած միւս մասը, որ
մեծամասնութիւնը կը ներկայացնէ, տա-
կաւին ըստ բաւականի զարգացեալ չէ,
զոնէ ազգային տեսակէտով:

Արդ, եթէ այս վերջիններուն է որ
կը թելադրէք դառնալ իրենց մայրենի ե-
կեղեցին, ապա անկարելի է, վասնզի ա-
յս հասարակութիւնը իրենց հայրենիքը
և անկարող են պէտք եղած գանադանու-
թիւնը ընելու կրօնքի և ազգութեան
մէջ. հետեւաբար կը նախընտրեն հազար
անգամ զոհել իրենց ազգութիւնը քան
բաժնետէլ իրենց Կաթոլիկ կրօնքէն. ըսել
կ'ուզեմ կը լատինական: Անոնց միտքը
չի հասնիր թէ ինչ տարբերութիւն կայ
այս կամ այն քրիստոնէական դաւանած-
քի մէջ. Երբ է ճշմարիտը և ինչպէս կա-
րելի է գիտնալ թէ Երբ է մեր հոգին
փրկողը կամ յաւիտեանս կորսնցողը:

Իսկ եթէ զարգացեալ դասակարգին
կ'ուզէք ձեր կողմը, կարծեմ թէ հոս ալ
աւելի մեծ դժուարութեան մը դէմ պիտի
գտնուիք. վասն զի ճշմարտապէս զար-
գացեալ մէկը, այս քոսաներորդ դարուս
մէջ, լաւ ուսումնասիրած է դաւանանք-
ներու տարբերութիւնները և համոզուած
է թէ՛ կրօնական տեսակէտով. ինքզին-
քը յարգել զիտցող մարդ մը ընաւ կրօ-
նափոխ ըլլալու պէտք չունի և պէտք է
ցմահ մնալ այն կրօնքին մէջ, յորում ծր-
նած է նա: Անշուշտ կրնան դառնալ ան-
տարբերներ, որոնք, ինչ ինչ տրամաբա-
նութիւններով, կամ կիրքերու անսարով
դաւանափոխ եղած են երբեմն, և մանա-
ւանդ այս օրինակ պարզապէս ժամա-
նակներ, բայց անոնք միշտ զարթողու-
թիւններ են:

Մենք կը կարծենք թէ Կաթոլիկու-
թիւնը Հայութեան մէջ արատ մը չէ, ինչ-
պէս չեն Լուսաւորչականութիւնը կամ
Բողոքականութիւնը: Մենք միեւնոյն
չափով պիտի մեղադրենք Լուսաւորչական
մը կամ Բողոքական մը որ անգիտակցա-
բար կրօնափոխ կ'ըլլայ որչափ փոխադար-
ձը. բայց բոլոր կերպով պիտի դատաւար-
տենք Հայ մը որ իր ազգութիւնը ուրա-
նալ կամ, ինչ որ չարագոյն է, դաւաճա-
նէ անոր և կորստեանը աշխատի:

Մայրենի եկեղեցին դառնալու ձեր
կողմը, առ առաւելս Հայ-Կաթոլիկներու
զարգացեալ դասակարգին կրնաք ուղղել:

Ըսինք թէ ինչո՞ւ անոնք դաւանափոխ չեն
ուզեր ըլլալ. բայց ենթադրենք վայրկեան
մը որ անոնք ըստ ձեր փախաքին՝ լքեն ի-
րենց կրօնակից եղբայրները. մտածած
էք թէ ինչ պիտի ըլլայ միւս մնացած մե-
ծամասնութեան վիճակը. ա՛յ անշուշտ:

Ահա՛ այն ժամանակ միայն թերկեանի
փախաքը պիտի իրականանայ, ինչպէս
կ'ըսէ ինքը. չիւրիւնները (ըսել՝ կ'ուզէ
զարգացեալները) թափած պիտի ըլլան և
ինքը ուզածին պէս պիտի փրկէ մնացած-
ները. անմիջապէս զանոնք լատինացնի-
լով և հասարակութեանս բոլոր հարստու-
թիւնը իւրացնելով:

Սղծացէք այդ հարիւր հազարէ աւելի
Հայերու կորուստին վրայ. թողէք որ մը
նայ անոնց մէջ այդ զարգացեալ դասա-
կարգը, զոր կ'ուզէք խել անոնց մէջէն.
Թողէ՛ք այդ զարգացեալ դասակարգը,
որպէս զի աշխատի մնացեալ իր անգիտա-
կից եղբայրներն ալ զարգացնելու և լու-
սաւորելու և սպառնացող դաւաճան վը-
սանգիւն ազատելու: ԱՀԱ. ՆՇՄԱՐԻՏ ԱԶ-
ԳԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ:

Հանգիստ թողէ՛ք խեղճ հասարակու-
թիւն մը և մի գրգռէք եղբայր եղբոր
դէմ. հետեւանք այնչափ ցաւալի կ'ըլլայ
ո՛րչափ չէք հեռատեսած:

Ամէնքս ալ Օսմանեան հայրենիքի հը-
րազատ զաւակներ ենք, ազգաւ. Հայ ենք
ծնած և Հայ ալ պիտի մեռնինք, քանի
որ կրօնք արեան ծագումը չի փոխեր:
Հանգիստ թողէ՛ք փոքր, բայց միաբան
հասարակութիւն մը, որ իր գոյութեան
դատին պաշտպանութեանը համար հոգի
ի բոլին և միահողի կը պայքարի ազգու-
րաց պիտին հետ: Հասուններ անցան,
թերեւեաններ ալ պիտի անցնին. բայց
Հայ-Կաթոլիկ հասարակութիւնը պիտի մը-
նայ միշտ ի փառս և ի պարծանս Հայու-
թեան:

ԱՆՏՐԻԿ ԱԼԹՈՒՆԵԱՆ
Ծ. Գ. Մենք այս գրութիւնը 13)26

և յաջորդ օրուին իսկ յանձնած ենք իմ-
քի մը, որ սակայն, անշուշտ նկատուածով
մը հրատարակել չէ ուզած: Այս պատճա-
ռաւ է միայն որ այսպիսի կենսական
խնդրոյ մը պատասխանը չաքա՞ծ մը ուշա-
ցուցինք ակամայ:

ՆՈՅՆ

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎ

ԲԵՆԶԵՆՊԻՆ, 19 ՅՆՎՐ.

Թերեւեանք մուգլոր վէ չարբոք բօլի
թիգար սէպէպիլէ 8-9 այտան պերի ճէ-
մաթըմը իլէ միւսմարիլէյ պէյնիտէ հու-
սուէ կէլմիշ օլան պուհրանը շէտիտէ վէ
Բաթրիլիսանէմիզ ումուրընի ուղարտըը
մատտի վէ մանէվի զարաբարա, վէ այնի
վաքրիմա զաւեան ու հէնէմանը ճէմաւա-
թա խիթմ վէրիմէս. միլլէթճէ մաթ-
լուպ օլտուղը գատար, խուսուսա միւ-
քէրէրէնի թաքտիմ իտիլէն տրիլէրի,
մազէրէր իւզէրիւն հիւքիւմէթճէ տախի
միւլթէզմ վէ միւլթադի իտուկիւնտէն,
սոն նիւսալէրիմիդտէն պիրիտէ կազու-
ղըմըզ վէճիլէ, ախիւրէն. Ատիլէ վէ Մէ-
զահիպ նէզարէթիւնտէն վաքը օլան տա-
վէթ իւզէրիւն, Գարտաշեան Յովհաննէս
էֆ., Արմինակ պէյ Սազըզ վէ Արամ պէյ
դիմէթիլէ, ատիլէ նազըը Մէմուրէ վէ մէ-
զահիպ միւտիլի Պէհա պէյ էֆ. լէր իլէ իւշ
պուհուգ սաթաթ գատար ինթիլաթը մալիւմ
հաքըրնտա միւլադաթ իտիլմիշ, նազըր
վէ միւտիլ պէյլէր թարափընտան իսթէնի-
լէն շիֆահի իլդահաթ վէ ճէմաթըմըզըն
թէշիլթիլթիլա ինթիլաթին չսպապ վէ
թէշիլթիլթիլթիլթիլա տախի մալիւմ վէ
թափիլթիլ վէրիմիշ տիրի Իշթէ, կէրէ-
պու միւլադաթ վէ միւլադաթըմ վէ հիւ-
քիւմէթիլ նազարիլթիլթիլթիլ թէպիլի իթ-
մէք, վէ կէրէք մէճիւմէ, միլլէթճէ պու-
պապու իթիլթիլա օլտուրնազ գարարը

գաթիլի վէրիպ. հիւքիւմէթէ պա մազ-
պաթա արզ իլլէմէք իւզը, միլլէթ Մէճ-
լիսիլին ինթիլադան իւզըմ կէրիւմիւշ,
վէ հաւէա թերկեան էֆ. նին էվհամ ու-
թատալարընա մէպին, Պէյօղլուստա Սա-
զըզ-աղաճընտա վաքը Կ-Բաթրիլիսանէ
միզ՝ միւլթէպէրանը միլլէթէ, ումուր է-
հալիլէ գաթը գաթալը թաթիլարըըն-
աան, պու պապուէ հէնի պիր մէսէլէ չը-
գարմաթա իլին, Գալաթտա Բաթրիլի-
սանէմիզ տախիլի մալիւմէսիտէ ազար
ինթիլմիշ ազարը մէճիլա տալէթ իտիլմիշ
տիր:

Եվմը ինթիլա օլան կէչէն թէնչէնպիհ
ազարմը, ազարը մէճիլ, զէմալը խահիշ
վէ համիլէթիլ մանէլլը մէլթիւրէ կէլմէք-
լէ, վաքըմ մալիլէն օլան տաթ Յաէ 28
ազա հալըր պուսուլմը տըր: Բէյթէրէյ
կէլէն տիլէր տալարը իլէ միգտարը մէզ-
թիւր 33է պալիլ օլմուշ տըր: Գըրգ-գըրգ
իլի գատար ազարը մէվճուտէլ. նիւպէ-
թէն իշպու 33 ազանը վիճուտի մէսէլէ-
նին էնէմիլէթիլին ճիւլէթիլին թաքտիլ
իթիլթիլթիլէ վէ համիլէթը միլլէթէրիլին
տէլիլ ատա օլտուրնա սէզա տըր: Էսպապը
մուհիլէ իլէ կէլէմէնիլէր՝ պէնանը մաա
զէրէթ իթիլթիլէր տիր:

Վաքը օլտուրը թէպիլթիլ վէ միւլա-
քիլթիլթիլ, հիւ սուրէթիլ էնէմիլթիլ տիր-
քեար օլտուրընտան, պազը նոզմալ նա-
զարա, միւլադաթըմ ինթիլ թուլթու-
մաթը թէնիպ իտիլմիշ, վէ տալէթիլթիլ-
լէրտէ իշար օլտուրնա օլտուրընտան, մէճ-
լիլթէ սամիլթէ գալթուլ օլտուրմալ տըր:
Շու հալթէ մէճիլթիլ իշպու գարարը-
նա պիլթ տախի թիլթիլթիլ, միւլադաթիւ-
թիլ թափիլթիլթիլ կիրիլթիլթիլթիլ, ան-
ճազ մալիւմ վէ մուլթիլթիլ թաթիլթիլ
իթիլթիլ իտէճիլթիլ:

Ատեհնապիտ էֆէնիտի, մէճիլթիլ թիլթիլ
իթիլթիլ, վէ կէչէն ինթիլթիլ զապթը օ-
գուրմաթը իլլէրիլթիլ թապիլթիլ իտիլթիլթիլ
սոնրա, ինթիլթիլ թաթիլթիլ թաթիլթիլ
իթիլթիլ միւլադաթիլթիլ իլին, զէնտիլթիլ
տիլթիլ պիր զալ զաթըն Ատիլէ վէ Մէ-
զահիպ նէզարէթիլին կիրիլթիլթիլ տա-
լիլ նէզարէթը միւլադաթիլթիլթիլ զաթը
օլտուրը թէճըրէ զուրմիշ, ֆազաթ
քէնտիլթիլ նաթիլթիլթիլ սէպիլթիլ կիտէ-
միլթիլ, Գարտաշեան Յովհաննէս էֆ. իլէ
Արմինակ պէյ Սազըզ վէ Արամ պէյ կիւ-
լէնտըն, մէզըրիլ տալէթ մուհիլթիլթիլ,
Ատիլէ վէ Մէզահիպ նէզարէթիլին կիրիլ-
թիլթիլթիլ պէնան իթիլթիլթիլ սոնրա, նա-
զըր վէ միւտիլ պէյլէր իլէ ճէրիլթիլ իտէն
միւլադաթ վէ միւլադաթըմ մէճիլթիլ
թէպիլթիլթիլ միւլադաթիլթիլթիլ ինթիլթիլ
իսպէ իթիլթիլ տիր:

Գրիգոր էֆ. Ոսկեան՝ էֆրատը միլ
լէթիլ սէպիլ վաքըթ օլմազ արդուը
թապիլթիլ օլտուրը պիր զէմանտա, մէճիլթիլ
իսթիլթիլ միւլադաթըմ սէպիլթիլ նէ օլտու-
ղընը սիւալ իթիլթիլ. վէ Ատեհնապիտ էֆ.,
մէսէլթիլին էնէմիլթիլթիլ էօլլէ իսպալ իթ-
տիլթիլթիլ պէնան իլլէմիշ տիր: Մէճիլթիլ,
պու ֆիլթը մուլադաթաթ իթիլթիլթիլ
սոնրա, Յովհաննէս էֆ. Գարտաշեան՝ ա-
լիլէ նազըրը վէ մէզահիպ միւտիլթիլ պէյլէր
իլէ միւլադաթ վէ միւլադաթէրէթիլ իւշ
պուհուգ սաթաթ գատար՝ ճէրիլթիլթիլ
օլտուր, պիւլթիլ թափիլթիլթիլ պիւլթիլթիլ-
մէք գապիլ օլմաթաթաղընտան, անճազ
պազը էսաթիլ վէ էնէմիլ նոզմալարը պիւ-
տիլթիլթիլթիլ թիլթիլ իլէ, սէօզէ պալիլթիլ
տըր:

Պիլ իսէ, Գարտաշեան էֆ. նին սէօլլէ-
տիլթիլ գատար տա պուրտաթա կազաթաթա-
ճաղըմըզտան, չու գատարը պիւլթիլթիլթիլ
թիլ, ատիլթ վէ մէզահիպ նազըրընը մա-
զամ Սատարէթիլթիլ ալտըրը պիր թէզ-
քէրէլթիլ սամիլթ իւզէրիլթիլ, ինթիլթիլ-
թիլ մալիլ նազըրնտա ինթիլ միւլադաթ
րէլթիլ, վէ մէսէլթիլ. նէթիլթիլ վէրիլթիլթիլ
րէ միւլթէպէրանը միլլէթիլ գարարը գա-
թիլթիլ անլաթա իւզըմ կէրիլթիլթիլ
տիր: Սուրէթիլ օլտուրնա թէլթիլթիլթիլ սամի-
լթիլ, էսաթ միլլէթիլթիլթիլ թաթիլթիլթիլ է-
թիլթիլ

րաթընա վէ գաթիլթիլթիլ պէրթա ճարի օլան
ուսուլ վէ ատաթա թիլթիլթիլ, մէսէլթիլթիլ
թէսպիլթիլթիլ էմր պուրտաթիլթիլ օլտուրընտան,
ատիլթ նազըրը վէ մէզահիպ միւտիլթիլ իլէ
միլլէթիլ մուլադաթալարը պէյնիլթիլթիլ
զէթիլթիլ վէ էսաթ իւզէրիլթիլթիլ իսպիլ միւ-
լադաթաթ ճէրէնան իթիլթիլ, վէ էրմէնի-
գաթիլթիլ ճէմաթընըն, մին էլ գաթիլ
մէսէլթիլթիլ հարէթիլթիլ, հիւքիւմէթը Մէ-
նիլթ գարարընտաթ վազիլթիլթիլ, սուրէթը
ճէրէնանը սուրէթը, վէ թերեւեան էֆ. նին
պու պապուէթիլ հալ ու թալըր վէ մուա-
մէլաթը զալլը մէյրուէթիլ Գարտաշեան
էֆ. իլէ Արմինակ վէ Արամ պէյլէր թա-
րափընտան սէրահաթիլ վէ թափիլթիլթիլ պէ-
նան, վէ պու տէֆաթիլ ինթիլթիլթիլ սէ-
պէպիլթիլ իլդաթ օլտուրը տըր:

Պիլթիլթիլ պու սըրտաթ թերեւեան
էֆ. նին Ատիլթ վէ Մէզահիպ նէզարէթիլթիլ
տէ մուլաթիլթիլ վէ միւլթիլթիլթիլ գարարը
տէրթիլթիլ իլլէթիլթիլ պազը իտաթա վէ իս-
նաթաթը տախիլ մէյրուէթիլ օլտուրը, վէ պու-
լարա տախի Գարտաշեան էֆ. վէ թէֆիլթ-
լէր թարափընտան իսպալ իտէն ճէլթիլթիլ-
լար վէրիլթիլ, վէ հէլլէ պազը իսնաթաթը
թէմաթիլթիլ թէտա իտիլթիլ տիր:

Նիւպէթիլ, ատիլթ նազըրը, էվլէլթիլ
թերեւեան էֆ. նին վէ պու թերթիլ տէ միլ-
լէթ վէլթիլթիլթիլ թիլթիլթիլթիլ թիլթիլ
լէթիլթիլ սոնրա, տախիլթիլ մէլթիլթիլթիլ
վէ պիր ճէմաթիլ պէյնիլթիլթիլ մուլթիլթիլ
սալիլթիլ վէ հուգուր հիւ կէնտա ալթալիլթիլ
ինտիլթիլ, տէվլէլթիլ մալիլթիլթիլ օլտու-
ղընտան, իշպու ինթիլթիլթիլ նէթիլթիլ վէ-
լիլթիլ իւզըրէ, միւլթիլթիլթիլթիլ միլլէթիլթիլ
ինթիլթիլ միւլադաթիլթիլ իլէ, հիւքիւմէթիլթիլ
գարարը գաթիլ կիրիլթիլթիլթիլ թալթիլթիլ
վէ ինթիլթիլ իլլէթիլ տիր:

Գարտաշեան էֆ., պու ուզուր թափիլ-
լաթը, մէճիլթիլ պիւլթիլթիլթիլ սոնրա, հիւ-
քիւմէթը Օսմանիլթիլթիլ միլլէթիլ թա-
թիլ իտիլթիլ մազէրէթիլթիլ, միւլադաթաթ-
լար նազարը տիգաթիլթիլ ալտուրը, միլ
տանտաթիլ ինթիլթիլթիլ հիւքիւմէթիլթիլ գա-
պուլ օլտուրմալ օլան էսաթ վէ ալթաթ
տախիլթիլթիլ թէտաթիլ վէ թալթիլթիլթիլ
միւլադաթաթ ինթիլթիլթիլ, վէ իլլէ պու-
եղտա պիր նէլթիլթիլ վէրիլթիլթիլ սալ ու
զալթիլթիլ իլլէթիլթիլթիլ տալար թալթիլթիլ
լէթիլթիլ, վէ այնի վազըլթիլթիլ Բոսա ֆիւր-
սիլ շէրիլթիլթիլթիլ միլլէթիլ թալթիլ թաթիլթիլ
օլտուր Սուրէթիլթիլթիլ պիր ճէլթիլթիլ կէնտա-
լիլթիլթիլթիլթիլ տալար իլլէթիլթիլթիլ
իլլէթիլ տիր:

Մէճիլթիլ Գարտաշեան էֆ. նին թէլթիլթիլ
թիլթիլ վէ թէլթիլթիլթիլ իլլէթիլթիլ ինթիլթիլ
վէ այնի վազըլթիլթիլ էֆ. ի թալթիլթիլթիլ
րիլթիլթիլթիլ միւլթիլթիլթիլթիլ հուգուր վէ
հայսիլթիլթիլ միլլէթիլթիլ նէզար հիւքիւմէթիլթիլ
միւլթիլթիլթիլ միւլադաթաթ ինթիլթիլ օլմալա-
րընտան տալար պէնանը թէլթիլթիլթիլ օ-
լտուրմալ տիր:

Մէլթիլթիլ իլլէթիլթիլ թալթիլթիլթիլ
տիլթիլթիլթիլթիլ սոնրա, ատիլթ նազըրը-
նը թէլթիլթիլթիլ իւզէրիլթիլթիլ պիր միւլադաթ
թալթիլթիլ էֆ. նին տալար ինթիլթիլթիլ
միւլթիլթիլ մուլթիլթիլթիլ, տէվլէլթիլ վէ միլ-
լէթիլթիլ մալարէթիլ, օլան ֆազաթ Ներսիսի.
Ժողով խաթիլթիլթիլ պուրտաթա պազը միւ-
լթիլթիլթիլ տալար վազըթիլ վէ ալթաթաթ
թիլթիլթիլ վալթիլթիլթիլ. ֆէլթիլթիլթիլ վէ միւ-
լթիլթիլթիլ ալթաթ թէլթիլթիլթիլ ֆէլթիլթիլթիլ
վէ միւլթիլթիլթիլ օլմաթ վէ էնէմիլթիլթիլ
պուրտաթա իւզըրէ. մէճիլթիլ Ատեհնա-
պիլթիլթիլ իսպէ իտիլթիլթիլ, վէ պու իսա-
սուտա մէճ իսթիլ վէրիլթիլթիլ գարարը գա-
թիլթիլ, արիլթ ու ալթաթ միւլադաթիլ իլլէ
թալթիլթիլ, վէ հիւքիւմէթիլթիլ պա մազաթաթ
արզ իթիլթիլ իւզըրէ, կէլթիլթիլ հաթիլթիլթիլ
իլթիլ կիրիլթիլթիլ Ներսիսի. Ժողովըն թէլթիլ
թար ինթիլթիլթիլ գաթար վէրիլթիլ տիր:

Մէճիլթիլ միւլադաթիլթիլթիլ էսաթաթաթ,
շէրիլթիլթիլ ճէմաթընտան իսպիլ իմզալա-
րը հալիլ օլտարաթ, պիր թալթիլթիլթիլ կէնտ-
աթիլթիլթիլ վէ օգուրմուր տուր: Իշպու
թալթիլթիլթիլ, իմզա սալթիլթիլթիլ Ներսիսի.
Ժողովաթ թէլթիլթիլթիլթիլթիլ վէ ինթիլթիլ

գօտրա վիայէթինտէ 250000 իսլամ
0,000 Խրիսթիան պուլունուպ եւ
4 իսլամ մէպուս վէրիվիչ տիր:

Մալիսա տեր լիք, էրմենի միւսթէ-
լիֆ օհեառի ֆըրգալար՝ մէյգոսան ին-
թիխապարենտա իթիթիխազ իտէճէքլէրի
խաթթը հարէքթիթ գարարալաւորմի
իլին իճրաթ մօխապէթ իտիտորար: Աս-
զէթալարտա օղունտըլընա կօթ, յազար
իրթէսի կլինիւ ագո իթաթքլէրի իճթի-
մատա, Դաշնակցութիւն վէքլիլէրի՝ քէն
սո ճէմթէթլէրի՝ Իթթիխազ վէ Թերագզը
ճէմթէթլի միւզաքլէրտէ օլտաւղուն-
տան, պո միւզաքլէրէնին նէթիճէլնմէ-
սինէ աէկին գարարեն թէլիթրինի թէք-
լիֆ իթմիլլէր իսէ աէ, գօմիսիօն մախ-
սուսըն էքսէրիէթի, Գաթօլիք վէ Բրօ-
թէսթան ճէմաթալար վէքլիլէրիյն պլի
իթթիֆազ, քէնտիսինին աէ Իթթիհատ
վէ Թերագզը ճէմթէթլէրին արզ իտէճէք
պազը թէքլիֆաթը պօլլունտաղլունտա
պաշպա, Դաշնակցութիւն վէքլիլէրինին
թէքլիֆինի ղէստ իթմիլլէր տիր:

Եկէ՛ք պու թէքլիֆէր, Իթթիհատ վէ
Խէրագգը Թարաֆընտան գապուլ օլտ-
նուրա, քեաֆէլէյի էրմէնի ֆըրգալար
վէ կրուբլարը՝ նամզէտէր թայանին մէ-
սէլէսինտէ Իթթիհատ ճէմիլէթի իւն պիր-
լէչնէքէր տիր : Իաշնապուսթիւն վէքլի-
լէրի՝ պու ոռւբէթի գապուլ իթմիշ օլտը
քընտան, գօսթիսին Իթթիհատ գաթալար
գընե իտլիէճը, թէքլիֆէրի գարաբաշ
տորքապ իւզըն : Կէշէն բէշչնչնպիս կիւնի
թէքար իճկիմա իթմիշ տիր :

* * * Պայէտաճէր մալւեամբ սրբաօրն
 տա, էրմէնի-դաթօյժ ճէմասթը վէճը
 լերնին տախի՝ էրմէնի ճէմլէթը ինթի
 խապիւնսյլէ միւզաճէրաթտա պուռուն
 առաղու իւր օրընուեօր՝ Մէյտասուն
 միլլէթճէ իմանըմը պիբ բաթիթը, մուն
 ի խաղամէն իօթլանսան վէ գարար վէրէ
 վարչական ժողով, հանի պիբ գուվէ
 ինթաթէ օլմարընտան, մէղճիւր միւզա
 ճէրաթա իշթրբաճ իտէն էրմէնի-գաթ
 լիճէրնի ճիւլէր օլաղընէ, ճիւլնի, եւ
 խօտ ճիւլէրնի իարափընտան ինթիխա
 վէ իմային իտլուրկնին պիլմէօրը՝ Մա
 մափիյի ճէմասթըմը կախօտ բաթիթ
 խանէմիզ իարափընտան մէպուսան ինթ
 խապարը միւզաճէրաթթնա իշթրբա
 իթմէճ իւզըն, պիլիմ տախի վէճլւլէր
 միզ պուռունմաընը դայէթ ճէմալլէթ
 պիբ մէսէլէ առտ իտէրիզ, Պու պապաթ
 ճիէֆճէրաթթէ, սոն նիւսէլէրնի
 տէն էրմէնի ճէմաթըմը իտիւք, ինթար
 լիւզոււմ կէօրմէյիզ,

Շուննս իրավէ խոշորից քիւ, ասին վ
թան էհալիսինի թշնջիլ խոհն հէր ու
սուրբն: Օսմանլը Բարամէնթօսընի
քննտի հռուգի գլ մշնափէրինի միւտտաֆ
իւնիս պիլը իբ քվ վէնիլը: Կուսնմասը լրագ
իւնէն, էլէնէվմ մէրի օլան գանուռնը է
թիխալ պուռնս միւսայիտ օլմաըընտա
միւսայիտ օլաճաղը զվմանա գառար,
օլմազա թշտապըը խուսաօսյէ վէ տ
խիլիէ իէ իտարէի մասլահաթ խոհէր
մէկմուտախէնիմիզի Բարամէնթօսն
տաֆաս իսէնճէ քվէրիլը արամալըն:

[illegible]

պէսեան ինտիքէրիստէն, մէզքեր ինթրէ-
սա հիշ պիր նէթրիճէյէ միւսնէրր օլաւա
մըշ, ֆաղաթ մազընտա տիգէր պիր ինթրի
մատէ, պիր սըֆաթ վէ մասիյէթը րէալիյէ
վէրմէք իւզրէ, ճէմիյէթ տաղըր'ըշ աըր

Մէլպուսան ինթրիսակարընտա գուրա
վէրմէյէ հազգը օլանկար՝ 25 եաշնըը էք
մալ իթմիշ օլան ումոււ՝ Օսմանլլար տըր
Պոնկարաւան՝ մուվազգաթէն էնէնվ
լըզմէթ ինտէ պուլունանկար, հաւգըզ
մէտէնիյէտէն սաղըթ օլանկար, եախտանի
զաւմէն իթլաւ իթմէվիշ, վէ պիր հաճա տիւ-
շար օլուպ, հաճգը սէօքլւմէմիշ օլան
լար վէ եախտ տէվլէթէ աղըրուտան աղը
րու ազ չօզ վերկի վէրմէեշնէր միւսթէն
նա տըրլար, Գուրաեա հազգ էտինմէք ի
չին, հէր մահլլէտէ եախտ քէօյտէ ի
մամլար, բաբարալար, յըլթիարլար վէ միւ
թէվէրան վաւըրմասըլա հազըրլանան ին
լաքիմ աղըր, հաճգը սէօքլւմէմիշ օլան
լար վէ եախտ տէվլէթէ աղըրուտան աղը

Պիր քրմսէ, պիր սէնէտէն պերի հանկ
քէօյտէ վէ մահալլէտէ իսքեան խոլրէ
օ քէօյուն եսախօտ մահալլէնին սինճը տէք
թէրինտէ քայտ օլունտը: Գայտ իլին ի
պիր մասքաթի թայի օլ օլունմաշ: Միւր
համաթ խոն շախսըն զուրահա հազգ
պուլունտըքընը իսպաթ իլին, քէօյուն
վէ ես մահալլէսինին ժըթաըն թարաֆնէ
տան՝ հէնի գայտ օլունհամազ քէօյուն ես
խօտ մահալլէնին մըլէթաընտ խըթնապ
պիր իլմուխապէր կէօթիլքրմսէ քեհաթ
տըր:

Ինքի իսապ ճէտվէլէրի՝ ճամի, քիլիս
սինադոկա, տէվարիի հիւքիւսէթ իւզէր
նէ վէ զալէպէիլիլի յաճէլլէրտէ թապ
իտիլէճէք տիր :

Իսիմէրի պու ճէտվէլէրտն պուլու
մաեսնլար՝ պիր արզունայ իլէ թէֆթ
հէլեթինէ միւրաճաւթ իթմէլի տրէրէր :

Տիւն, էրմէնի միլլէթապալարմըզ
 Երեսի. Ժողովընտա, ճէմաաթըմըզ հա
 Գընտա իգհար իտիլն էսէրը թէվլէճճիւն
 Մէմնուէն վէ թէլէքքիւրն գիրտէ տէ
 իտլիք :

[illegible]

մասամբ ա թէպէճճիւհի ումումիսինի պէհան
իյէմէսինի թէքլիֆ իտէրիմ:»

Օհանեսան Լ.Ֆ.՝ լիսանէն տալիս էր մէ-
նի-գաթօլիք Ազգ. Երեսփո. Ժողովունըն վէ-
էհալիսիւնին ղայրէթիւնի սէնա, վէ թէ քի-
ֆիւնի թէ էքիտ ի թմիչ տիր :

Հմայեալ կոսորդեան. — Պոռ թէ.
վէճճհնէն իզհար իմ մէքէլ, մէկիտմիվ
դահէթ սէրպէսթի պիր, ասորմ ալմըշ, վ
պիզիմ իշէն պահը շէրէֆ օլմուշ օլմահա
տոր: Օնւար, քէնտի հուրրիյէթլէրի իշի
հալըշընօրար:

Ռուբէն Զաիդարեան. — Պէն տէ իւա
վէ խտրիմ քի, մուպարէզէ, էրմէն
մուպարիզէսի տիր. իւհարը թէվէճհուհ իթ.
մէրիյիզ :

Ար. Գասպարեան. — Պու մէճլիսի
պուռնա սէլահիյէթի եօզ տըր: Իմտի
թէքլիֆին առէմը դապուլինի թէքլիֆ ի
աէրիմ:

Ա. Վլադիմիր. — Բէկիգլէիմէ պէ
հան խտէրիմ քի, էրմէնի-գաթօրլըլէրի
մուպարէզէսի, պիբ հարէքէթը մէրութ
տիր, ինուսուս շու էսնատէ տիկէր էր
մէնի ճէմասթարը իլէ միւթիթֆիգէն հա
րէքէթի իմմէ ք իսթիտիկիմիդ հալտէ . էլ
վէլա սնալարը մէլէքլիմէ ինզտիրէ վ
իդհարը կլէլէհհիւհէ պորճըրըք

եր. Երբիննան.— Բո՛ւմա քիւիւնս
քէնաի քիւիւնսի խարճիւնտէ ուլամէ
օլմաաղընը իւան իմտիկի հալաէ, պի
տէ, էրմէնի-գաթօմօի քէրէրնէ, Մէշուրթի
յէկ տաիւրէսինաէ հաշմաաղ իսմէրէրս
պիղզիմ քիւիւնսիլէ պիւրէնէրէրնի պի
տիւրմէլիլի...

Ումտումի բրթէսթօ վէ կիւրիւլթիւ -
Ս, օ՛ Միջին Դարտա տէյիլիզ...

Հ. Խորասանեան էֆ. Շիրիսեան էֆ. Ն
Թէքլիֆի ֆէվզէլատէ նէզաքէթիսիզէ
առաջունը պէնան իլէ, Օհանեան էֆ. Ն
Թէքլիֆ իթաիլի իզնարը թէվէճճիւն
միւթթիգէն գապուէ իթմէյի սէրմիւս
իյլէմիշ տիր :

Ա. Գասպարեան Վէ Եր. Շիրինե
էֆ. Ղևոնէմ յառաւ, Թէքլիֆի յէզեի
յիւթիլիֆիգէն Վէ ալգրլլարլա գասպ
օլունմըլ աբր :

[illegible]

Երեւի. ժողով սերկէշնայը մէզայէ մ/ս
տէ զիբը օլընան միւզաքէրէ՝ եարըն ա
չամ կզարեան ժօզէֆէ էֆնին իաննէ
րինտէ ազտ օլընանազ պիր ինթիմաբ խո
սու սիտէ ինթա իսիլէնէ ք Կիր :

Խաղիւր աւաղը՝ ըմբռնա կէօրէ, պօս
 թիմատէ, նափան նաւըրը Գրիգոր է
 Սիւնապեան, Ժաշէֆ էֆ. Աղարեան,
 յանը քրիստոսան Արամ էֆ. Երամեան, Է
 բրէնէ միւսթէշարը Յովհաննէս պէյ
 յաւմեանէ, Տիվանը մուհաննէսթ ընդ
 յոսիսիս Արմենակ պէյ Մազըզ, Արամ
 Կէօշէզատէ, Մահմէթի միւսթէշիթ ընդ
 Յովհաննէս պէյ Արիքսանեան, Ֆլրիզ
 առն Բաշա Նափիլեան, Նափիա ննգ
 թի հուզսուզ միւնսվիրի Յովհաննէս
 Գարսապեան, Տիւրեանը ուսումնիէ միւ
 Սիւնի Սիշէլ էֆ. Մըսրուր, Բօսիա Կ
 բանիսար միւսթիթ Արտաշէս էֆ. Նա
 միւզ, էմուզը սէնիէ միւնսթիթ
 Մարկոթի էֆ. Հէքիւնան, պոնէքը Զ
 էֆ. Բէքմէզ հաղըր պուրուհանաթար

* * * Յովսէփ էջ. Աղաքեան յա
 ֆրնտան պոռ զգալտէ Գարուպեանն
 ապազլան պիր մէքթեալան, մէջ
 խառնութի ինթիւաճն ապրը ֆիքթի
 զիպ իսիւրեք, մայլում օյուն շալ
 թէտալեք ինթիւաֆն հիւանի թէսվ
 խոռաւորստա թէմլնիսիւթտա պոռւ
 արը:

Պալէատէ իսիմլերի զիքք օլ
միւնթէրէմ զէվաթ, ճէմաաթ ըմըզըն

[illegible]

Բանկայթիտէ էրմէնի զգարիսթա
նը յէսկընիտէն տօլար Զաթը հադրէթ
Բատուշահիէ պիր աղզուէթ լիազաւի իթ
մէջ իւղը, Եթթիթից Արչարունի Արբա
զան իթի նէֆէր հպիսկոպոս վէ պիր զա
Մէնէիս ազասը իւէ պիրիւքտէ եզվէլէ
կրուն մապէնը Հիւմանունա կիթիլիէ
իսէ տէ, թարաֆը Եանահէտէն զապօ
օլունտաներպ, պաշ մապէննի թարաֆն
տան, քէնտիլէրինէ, արիղէլէրի իչին սատր
զամ քաշախա միւրոնտաւթարը նաւը հազ
րէթի Բատուշահիէ պէնան օլունմը տրը

չին կենդանի մտածելիքն իսթիմալք իտիւն
ճէք օլան մահէլին իւզէրին Թէքն ճէնազէ
լէրին օրատան զաւարըրըւ պ տիկէր պի
մահէլէ նազլի խոստուաք՝ մէզնէ պոնէ պի
մատտէ օլադընտան պահալա, Բաթրիք
խանէ՝ պու պապտէ Կաթոդիկոստան սա

տոր օլանազ Էմբե պէքըմէկը գալարի
օտաւղանաւ պէնան իտէքէք, պու մէկ
լենլիկ ճէմխրիքի թայպ փյոյմէքտէ, փ
Շէհրի Էմանէմիտէն իսթիվաք իտիլ
ճէք արագի իլին 3000 լրաւ Էքրիմ
իսթիլիտիլիկէն ճէվապէն տէ, Իմթիլի
թանէ մէքէրի մէլուղըն միգտարը Կազ
գընտա իթիրազաթտա պուլընմազտա տըլ

Բաթրիզ Սրբազան, պու խուսաւստ տախիւրն վերտախիլ թագաբրտեմ, տե՛վ
Համարեմ հիստաւթը տնիյն, ույ՛ն ին
վագը օյմաեան պիր մուսանչէնին, տե՛վ
Մէշրուծիյն թտե վուգուի, գաթան ճալ
օյմաւսանճաղըն, վէ պու խուսաւստ
րա խախիւ՛ք իսմէրսիկնտն, քէն
վագիթէսի միւշըրիլնէնէք, Բաթրիզ խո
նէյր վէ ժրիւսէրիք գարաբեպ, անաթ
թարաղըն հիւքըրմէնէ թէշալմ իմմի
տէն պաղգա չաթնօք գայաւսանճաղըն պի
տիրւիլ արբ: — Երմէնի՛նէ զազէթալար
րիվաւնէթինէ նէղարէն, պու ոսէլն
տալար միլլէնգալարալլը՛ք ֆէվգլա
նէնէճանա տիւչար օլուպ, չայէտ Շէ՛ն
էմանէթի թարաֆըրտան գալարօթան
տիւպար բլգալըրման գալարըրլըր
նիւմալիլէր ինքա խախիւնէք իմիլ:

ՎՐԻՊԱՆՈՒՄ. — Պատասխան մը Հաւա
քական թղթերու» Բ. յօդուածիս մէ
տառալին սխալակ 28րդ տողէն վերջ պէ
է կարդալ «մինչ Ընդհ. ժողովը ան
(Թէրզիանի) վերադարձէն վերջ՝ կանա
գրը քննութիւնը լառաջ ասանի կ'առ
ջարկէր»:

Գ. սիւնակ 40րդ տողէն վերջ «ն.
ձեւով ընտրուեցաւ նաեւ Մարուշ նախ
գահը 1837 թ. Կ. Ն.

Պէշտընտ, ճառագայտը գտնուող
տա Գարեգինէ Էֆօ, Մարի Սարիմ Էփ
նրան, պազը վէ Բարեկենդան մի
տէթրնէ միւլէմէլ պիր ինէն սաղ ի
թիպ իտիմը ռուպ, չէնթիմըզին մէյ
այաթիտալ ճառագի էրպայընտան
մանի չէփը Աղզը Էֆօ, մէյնուր գարան
նէ Իպրանի մէֆօ. Գանուշի Յէթի գ
ռուր Բաթունէի Էֆօ, խանէնտի չէ
Իպըմանի մէֆօ. վէ խանէնտի մէյ
Հաթիլը Սէլիմ Էֆօ. տէն մերէքքէպ
Թապը թրաֆընտան, չէր ճառագայ
ճառ Իրթէսի վէ Զապար կիւնէրի,
Թալըպ սասիմ Զառն թիթպարէն Էն
սիտէ Խաթիրը Թերէնիսի իտիլէնք

Մէջը լուր տուք քեան, զանէն ուն
միւս լսիրաթ վէ մէջ ուսպաթը իւն մէջ
օլուպ, ինի իզմամ վէ ուն փասէ իւն տ
պիզգաթ չաճի Սարիմ էն. թարաթ
զէն էն ինի իզմամ տիր:

Սահիպի ինքիեազ վի
Միւսիրը մետուր դագերա
ԲՈՎԷ. ԹՈԼԱՅԵԱՆ